

Aquestes són les coses que passen. Les que han passat, les que probablement passaran?... Esbrinar les tèrboles giragoneses del nacionalisme espanyol, a través de la retòrica dels Ortega, dels Castro o dels Alborno, i dels González, dels Carrillo, de la Montseny, és un repte suggestiu. La fantasmagoria de l'espanyolisme d'esquerres -quina?- fa plorar. La dreta, militantment espanyolista, disposa del poder, del "revisionisme", de la socialdemocràcia i de les "Hijas de Maria", que tot és un bloc unànime. L'«esquerra» intel·lectual ha de ser una opció crítica. I crítica, primer que res, "contra" l'esquerra. De cara a la dreta no cal perdre el temps. Ja la van fer com convenia Marx, Lenin, Stalin, la Rosa, i fins i tot Trotski i Mao, i Marcuse, i Adorno. Una esquerra crítica, en l'espai de l'estat espanyol, no la veig possible. I si ho fos, hauria de començar per això: per desmitificar el nacionalisme espanyol. L'espanyolisme no és una simple confecció de la dreta: és una confecció «espanyola». Amb l'aval de don Salvador de Madariaga, "espanyol professional", per entendre'ns. I amb més ajudes: Besteiro, Negrín, Durruti. L'esquerra "espanyola" s'ha caracteritzat sempre per la seua innocència, i pel seu "espanyolisme" rabiós. Entre Calvo Sotelo i el doctor Negrín hi havia més afinitats que diferències.... (Joan Fuster, Sueca, 9 d'Octubre de 1979, pròleg del llibre "Franco i l'espanyolisme", de X. Arbós i A. Puigsec, Curial, 1980)

Confirmat. Definitivament, afegirem Zapatero.